

Bruselj, 18. november 2020
(OR. en)

12848/20

COHOM 85
COPS 396
CFSP/PESC 987
RELEX 884
CONUN 206
COSCE 12
DEVGEN 168
FREMP 119
JAI 976

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj: generalni sekretariat Sveta

Prejemnik: delegacije

Zadeva: Akcijski načrt EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024

- sklepi Sveta
  - akcijski načrt EU
-

V prilogi vam pošiljamo Sklepe Sveta o Akcijskem načrtu EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024 ter priloženi Akcijski načrt EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024, o katerih se je Svet dogovoril 17. novembra 2020 po pisnem postopku v skladu s prvim pododstavkom člena 12(1) Poslovnika Sveta.

Sklepi Sveta

o Akcijskem načrtu EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024

1. V današnjem svetu so človekove pravice in demokracije tarča napadov in se postavljajo pod vprašaj. To je stvarnost, v katerem Svet sprejema Akcijski načrt EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024 iz priloge. Svet pozdravlja skupno sporočilo „Akcijski načrt EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024“ in je seznanjen s skupnim predlogom za „priporočilo Sveta Evropskemu svetu o sprejetju sklepa o določitvi strateških ciljev Unije v okviru akcijskega načrta EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024“, ki sta ga 25. marca 2020 predstavila visoki predstavnik Evropske unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ter Evropska komisija.
2. Svet s tem akcijskim načrtom vnovič potrjuje trdno zavezanost Evropske unije nadaljnjemu uveljavljanju univerzalnih vrednot za vse. Spoštovanje človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanje človekovih pravic bosta še naprej temelj pri vseh vidikih notranjih in zunanjih politik Evropske unije.
3. Globalna slika stanja na področju človekovih pravic in demokracije je mešana. Opazni so sicer koraki naprej, hkrati pa se je treba odzvati na zavračanje univerzalnosti in nedeljivosti človekovih pravic, zapiranje državljanskega prostora in nazadovanje demokracije. Pojavljajo se tudi nove priložnosti in tveganja, povezana predvsem s tehnološkim razvojem in globalnimi okoljskimi izzivi.

4. V kriznih razmerah je uresničevanje človekovih pravic in spoštovanje demokratičnih vrednot še dodatno pod preizkušnjo. Nadaljujoča se pandemija COVID-19 in njene socialno-ekonomske posledice čedalje bolj negativno vplivajo na vse človekove pravice, demokracijo in pravno državo, poglobljajo obstoječe neenakosti in povečujejo pritisk na osebe v ranljivem položaju. Vlaganje v človekove pravice, demokracijo in pravno državo je bistvenega pomena za pot do pravičnejših ter bolj zelene, odporne in vključujoče družbe. Svet poudarja, da bodo človekove pravice, demokracija in pravna država ter pristop, odziven na vidik spola, ostali v središču odzivanja EU na pandemijo COVID-19 in okrevanja v njenem kontekstu. EU se zavezuje, da bo pri svojem odzivu poskrbela za spoštovanje dostojanstva in človekovih pravic vseh brez diskriminacije kakršne koli vrste. Na nikogar ne bi smelo biti pozabljeno, nobena človekova pravica ne bi smela biti prezrta.
5. V novem Akcijskem načrtu EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024 so zapisane ambicije EU in njene prednostne naloge pri konkretnem ukrepanju za naslednjih pet let na področju zunanjih odnosov.
6. EU in njene države članice bodo uporabile celoten nabor svojih instrumentov na vseh področjih zunanjega delovanja, da bi vodilno vlogo EU v svetu usmerile v krovne prednostne naloge, navedene v nadaljevanju, ter to vlogo še okrepile: zaščita in opolnomočanje posameznikov; izgradnja odpornih, vključujočih in demokratičnih družb; spodbujanje globalnega sistema za človekove pravice in demokracijo; izkoriščanje priložnosti in reševanje izzivov, ki jih prinašajo nove tehnologije; rezultati kot plod skupnega dela. EU in njene države članice se bodo na vseh področjih delovanja prednostno zavzemale za neomejeno uresničevanje človekovih pravic, enakosti spolov in opolnomočenja med ženskami in dekleti. Za udejanjanje teh prednostnih nalog so bistvenega pomena neodvisna civilna družba, odprtost za državljanski prostor ter podpiranje in zaščita zagovornikov človekovih pravic.

7. Učinkovito izvajanje akcijskega načrta terja usklajeno delovanje vseh akterjev in deležnikov. V tej zvezi Svet pozdravlja vodstveno vlogo visokega predstavnika za zunanjo in varnostno politiko pri spodbujanju doslednega in koherentnega izvajanja politike EU na področju človekovih pravic in demokracije. Svet priznava pomen nepogrešljivega dela posebnega predstavnika EU za človekove pravice in pozdravlja njegovo osrednjo vlogo pri usmerjanju izvajanja akcijskega načrta 2020–2024.
  8. V prvih vrstah uresničevanja ciljev akcijskega načrta bodo delegacije in uradi EU ter veleposlaništva držav članic. EU bo tesno sodelovala z drugimi državami, mednarodnimi in regionalnimi organizacijami. Pomembne partnerice bodo organizacije civilne družbe in posvetovanja z njimi bodo potekala ves čas izvajanja akcijskega načrta. Svet bo poskrbel za nadaljnje ukrepanje in redno spremljal napredek. Svet poziva vse partnerje, naj s skupnimi prizadevanji prispevajo k uspehu tega akcijskega načrta ter spodbujajo človekove pravice in demokracijo po vsem svetu.
-

**AKCIJSKI NAČRT EU ZA ČLOVEKOVE PRAVICE IN DEMOKRACIJO ZA OBDOBJE
2020–2024**

Akcijski načrt EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024 določa raven ambicij ter opredeljuje prednostne naloge EU in njenih držav članic na tem področju v odnosih z vsemi tretjimi državami. Človekove pravice in demokracija se bodo dosledno in skladno spodbujale na vseh področjih zunanjega delovanja EU (npr. trgovina, okolje, razvoj, boj proti terorizmu). Zelo pomembno je, da se zagotovi skladnost notranjih in zunanjih politik EU. Izbruh pandemije COVID-19 je pokazal na pomen multilateralizma, sodelovanja na svetovni ravni in solidarnosti. Spoštovanje človekovih pravic, demokracije in pravne države ter pristop, ki upošteva vidik spola, morata ostati temelj odziva na pandemijo in podpore globalnemu okrevanju. Akcijski načrt bo prispeval k izvajanju agende za trajnostni razvoj do leta 2030 in ciljev trajnostnega razvoja.

Učinkovito izvajanje akcijskega načrta zahteva **usklajeno ukrepanje** EU in držav članic ob spoštovanju posebnih institucionalnih vlog in pristojnosti visokega predstavnika/podpredsednika (VP/PP), ki mu pomaga Evropska služba za zunanje delovanje, Evropske komisije, Sveta in držav članic. Posebni predstavnik EU za človekove pravice (PPEU) bo še naprej ključni politični akter in bo imel osrednjo vlogo pri usmerjanju izvajanja akcijskega načrta, da bi dosegli trajnostni napredek. Evropski parlament ima posebno vlogo in pomen pri prispevanju k spodbujanju človekovih pravic in demokracije.

V akcijskem načrtu so določeni glavne prednostne naloge in cilji, ki se bodo uresničevali in izvajali v naslednjih petih letih na vseh ravneh, tj. na nacionalni, regionalni in večstranski ravni. V operativnem smislu se bo zadevnih **pet ukrepov** izvajalo na terenu v partnerskih državah. Uporabljen bo pristop vključevanja načela enakosti spolov, da bi zagotovili, da vsi ukrepi iz tega akcijskega načrta upoštevajo vidik spola.

Vodilno vlogo pri izvajanju bo imelo več kot 140 **delegacij in uradov EU** po svetu ter **veleposlaništva držav članic**, ki bodo prednostne naloge in cilje prilagajali lokalnim razmeram ter poročali o rezultatih. Delegacije EU bodo v okviru akcijskega načrta sodelovale z državami članicami, da bi opredelile konkretne prednostne naloge v njihovih državah delovanja za obdobje petih let; njihovo delo bo podprto z **znatnimi finančnimi in političnimi sredstvi**. K doseganju ciljev bodo prispevali programi in projekti na nacionalni, regionalni in svetovni ravni ter misije in operacije v okviru skupne varnostne in obrambne politike (SVOP).

Doseganje ciljev bo zahtevalo sistematično in usklajeno uporabo **celotnega nabora instrumentov**, ki so na voljo EU, vključno:

- s **političnim dialogom, dialogom o človekovih pravicah in dialogom o sektorski politiki** s tretjimi državami in regionalnimi organizacijami;
- s **strategijami** za posamezne države na področju človekovih pravic in demokracije;
- s **sklepi Sveta**;
- z dialogom in misijami spremljanja za izvajanje **splošne sheme preferencialov EU (GSP)**;
- s tematskimi in geografskimi programi v **večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027**, zlasti novim instrumentom za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (posebne ureditve za projekte in programe bodo odvisne od konteksta);
- z ukrepi v okviru **večstranskih in regionalnih forumov za človekove pravice**: tematske in geografske resolucije pod vodstvom EU, ki obravnavajo številna vprašanja s področja človekovih pravic, podpora drugim ustreznim resolucijam, izjave in ukrepi EU, sodelovanje v interaktivnih dialogih, javnih razpravah in na informativnih sestankih ter dogodki v podporo človekovim pravicam in demokraciji;

- z **zavzemanjem** za človekove pravice in demokracijo: **javna diplomacija in strateške dejavnosti komuniciranja**, kampanje za ozaveščanje, javne izjave in demarše, ki obsojajo kršitve in zlorabe človekovih pravic, ter priznavanje ukrepov, sprejetih za spodbujanje in varovanje človekovih pravic in demokracije;
- z **zavzemanjem** za ratifikacijo in izvajanje ključnih mednarodnih pogodb o človekovih pravicah, vključno s temeljnimi konvencijami o pravicah delavcev, glavnih instrumentov mednarodnega humanitarnega prava ter ustreznih regionalnih instrumentov s področja človekovih pravic;
- s spremljanjem **sojenj** zagovornikom človekovih pravic in nudenje neposredne podpore zagovornikom človekovih pravic;
- s 13 **smernicami EU o človekovih pravicah**¹ – instrumenti in orodja za delegacije EU in veleposlaništva držav članic za spodbujanje politik EU s področja človekovih pravic;
- z misijami za volitve in spremljanjem volitev;
- z rednim **dialogom** s civilno družbo, zagovorniki človekovih pravic, nacionalnimi institucijami za človekove pravice, poslovnim sektorjem in drugimi ustreznimi deležniki;
- s sodelovanjem z **večstranskimi institucijami za človekove pravice in organi Združenih narodov (ZN)**, ki spremljajo izvajanje sporazumov na področju človekovih pravic, in **organi ZN za posebne postopke**;
- z **omejevalnimi ukrepi**;
- s ciljnim **usposabljanji** za osebje EU v delegacijah.

¹ https://eeas.europa.eu/generic-warning-system-taxonomy/404_en/8441/Human%20Rights%20Guidelines.

1. VARSTVO IN KREPITEV VLOGE POSAMEZNIKOV

Varstvo in krepitev vloge posameznikov pomeni zagotavljanje, da lahko vsak v celoti uveljavlja državljanske, politične, ekonomske, socialne in kulturne pravice. Krepitev vloge vseh posameznikov (načelo neprezrtja) zahteva, da se jim omogoči, da v celoti uresničujejo svoj potencial kot enakovredni in dejavni člani družbe. Spoštovanje človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanje človekovih pravic so temelj družbene kohezije, solidarnosti in zaupanja med državo in državljani, pa tudi med državljani samimi. EU in njene države članice se bodo na vseh področjih delovanja prednostno zavzemale za neomejeno uresničevanje človekovih pravic, enakosti spolov in opolnomočenja med ženskami in dekleti.

1.1 Zaščita ljudi ter odprava neenakosti, diskriminacije in izključenosti

- a. Prizadevati si za odpravo smrtne kazni po vsem svetu. V državah, kjer smrtna kazen še vedno obstaja, vztrajati pri spoštovanju minimalnih standardov in si prizadevati za moratorij na usmrtitve kot prvi korak v smeri odprave smrtne kazni.
- b. Prizadevati si za odpravo mučenja in krutega, nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kazni po vsem svetu s preprečevanjem, prepovedjo, prevzemanjem odgovornosti in zagotavljanjem pravnega varstva za žrtve, med drugim tudi s promoviranjem Združenja za prepoved trgovine z izdelki za mučenje. Podpirati neodvisno nadziranje zaporov in drugih zaporniških objektov.

- c. Podpirati in ščititi zagovornike človekovih pravic in njihove pravne zastopnike ter upoštevati posledice, ki jih ima njihovo delo na njihove družine. Zagotavljati pomoč prek mehanizmov EU za zaščito zagovornikov človekovih pravic. Upoštevati posebno tveganje, s katerim se soočajo nekateri zagovorniki človekovih pravic, vključno z ženskimi zagovornicami človekovih pravic in okoljskimi zagovorniki človekovih pravic. Prizadevati si za zagotovitev pozitivnega priznanja pomembne vloge zagovornikov človekovih pravic na vseh ravneh, vključno z javnim izražanjem podpore njihovem delu. Zagotavljati prepoznavnost, podpirati dejavnosti in obravnavati posamezne zadeve, ki se med drugim nanašajo na legitimne pravice do zemljiške posesti, pravice delavcev, naravne vire, okoljska vprašanja, pravico do mirnega zbiranja in združevanja, pravice domorodnih ljudstev, kot so določene v Deklaraciji ZN o pravicah domorodnih ljudstev, podnebne spremembe in posledice zlorab s strani podjetij.
- d. Okrepiti prizadevanja za zagotovitev zaščite civilistov v oboroženih spopadih, vključno s civilno in humanitarno infrastrukturo, ter si prizadevati za izvajanje in nadaljnje širjenje mednarodnega humanitarnega prava, med drugim prek sodelovanja z regionalnimi in nacionalnimi akterji.
- e. Okrepiti ukrepanje za boj proti vsem oblikam diskriminacije na kakršni koli podlagi, s posebnim poudarkom na večplastnih in presečnih oblikah diskriminacije, vključno na podlagi spola, rase, barve kože, etničnega ali socialnega porekla, genetskih značilnosti, jezika, vere ali prepričanja, političnega ali drugega mnenja, premoženja, rojstva, invalidnosti, starosti, spolne usmerjenosti in spolne identitete.
- f. Pozivati vse države, naj v skladu z veljavnimi mednarodnimi normami in standardi spoštujejo, varujejo in uresničujejo človekove pravice pripadnikov manjšin, vključno z narodnimi, etničnimi, verskimi in jezikovnimi manjšinami.
- g. Spodbujati izmenjavo najboljših praks in pridobljenih izkušenj s partnerskimi državami o strategijah in politikah za boj proti rasizmu, rasni diskriminaciji, ksenofobiji in s tem povezani nestrpnosti.
- h. Okrepiti ukrepanje za preprečevanje vseh oblik diskriminacije, nestrpnosti, nasilja in preganjanja ljudi na podlagi uveljavljanja svobode misli, vesti in veroizpovedi ali prepričanja ter boj proti njim.

- i. Okrepiti ukrepanje za doseg enakosti spolov in zagotoviti, da bodo vse ženske in dekleta v celoti uveljavljale vse človekove pravice, da bo njihova vloga okrepljena ter bodo odpravljene vse vrste diskriminacije, tudi večplastne in presečne oblike diskriminacije, obenem pa uporabiti pristop, ki spodbuja enakost spolov, s čimer bi prispevali k izvajanju vseh akcijskih načrtov EU za enakost spolov, ki jih je sprejel Svet.
- j. Zavzemati se za odpravo in preprečevanje vseh oblik spolnega nasilja in nasilja zaradi spola ter zaščito pred njima, vključno z družbenimi normami in škodljivimi praksami, kot so pohabljanje ženskih spolnih organov, detomori deklic, otroške, zgodnje in prisilne poroke ter diskriminacija. Vzpostavljati partnerstva s ključnimi mednarodnimi akterji, kot je Svet Evrope, da se zagotovi splošno spoštovanje obveznosti glede preprečevanja in odpravljanja nasilja nad ženskami in dekleti, ki izhajajo iz mednarodnih instrumentov. V Istanbulski konvenciji Sveta Evrope, ki jo je ratificiralo 21 držav članic EU, je določen sklop standardov za preprečevanje nasilja, zaščito žrtev in prevzemanje odgovornosti storilcev, da bi vse ženske in dekleta lahko živele brez nasilja. Voditi koalicijo za ukrepanje proti nasilju na podlagi spola za Forum za generacijsko enakost.
- k. Prizadevati si za spodbujanje, varstvo in uveljavljanje vseh človekovih pravic ter dosledno in učinkovito izvajanje Pekinških izhodišč za ukrepanje ter akcijskega programa Mednarodne konference o prebivalstvu in razvoju², pa tudi sklepnih dokumentov konferenc o njunem pregledu; v zvezi s tem ostati dejavni tudi na področju spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic³. Ob upoštevanju navedenega znova potrditi zavezanost spodbujanju, varstvu in uresničevanju pravice vsakega posameznika, da ima popoln nadzor nad vsem, kar je povezano z njegovo spolnostjo ter spolnim in reproduktivnim zdravjem, ter da o tem odloča svobodno in odgovorno, brez diskriminacije, prisile in nasilja. Poudariti tudi, da je v zvezi s spolnim in reproduktivnim zdravjem potreben vsesplošen dostop do kakovostnih in cenovno dostopnih celostnih informacij, izobraževanja, vključno s celovito spolno vzgojo, ter storitev zdravstvenega varstva.

---

² https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_CONF.177_20.pdf.

³ https://www.consilium.europa.eu/media/24004/european-consensus-on-development-2-june-2017-clean_final.pdf.

- l. Pospešiti ukrepe za preprečevanje in obsodbo vseh oblik diskriminacije in nadlegovanja lezbijk, gejev, biseksualnih, transspolnih in interspolnih oseb (LGBTI) ter za boj proti njim, vključno z nasiljem nad osebami LGBTI, sovražnim govorom in kaznivimi dejanji iz sovraštva. Dejavno obsoditi diskriminatorne zakone, politike in prakse, vključno s kriminalizacijo prostovoljnih istospolnih razmerij, in se boriti proti njim.
- m. Nadalje se zavzemati za spoštovanje, varstvo in uresničevanje otrokovih pravic. Spodbujati in izvajati ukrepe za preprečevanje vseh oblik nasilja nad otroki, boj proti njim in odzivanje nanje. Pomagati partnerskim državam pri vzpostavitvi in krepitvi sistemov za zaščito otrok. Podpirati razvoj kakovostne alternativne oskrbe in prehod oskrbe otrok, za katere starši ne skrbijo, z ustanov na kakovostno oskrbo s strani družine in skupnosti.
- n. Zavzemati se za to, da bi starejše osebe v vseh razmerah uživale vse človekove pravice, pa tudi za zagotavljanje ustreznih in trajnostnih rešitev za njihove potrebe.
- o. Zavzemati se za pristop, ki temelji na človekovih pravicah in se osredotoča na osebe v ranljivem položaju, vključno z migranti, begunci, prosilci za azil, notranje razseljenimi osebami in osebami brez državljanstva, v skladu z mednarodnimi obveznostmi na področju človekovih pravic na podlagi mednarodnega prava in standardov ter prek obstoječih političnih in zakonodajnih okvirov. Okrepiti zmogljivosti držav, civilne družbe in partnerjev ZN, da bi ta pristop izvajali, in podpirati ukrepe za izboljšanje vključevanja, socialne kohezije in dostopa do kakovostnih storitev, ob doslednem spoštovanju nacionalnih pristojnosti in pristojnosti EU.
- p. Podpirati ukrepe za obravnavo velikega tveganja in resnih posledic podnebnih sprememb, degradacije okolja in izgube biotske raznovrstnosti na uveljavljanje človekovih pravic, kot so pravica do življenja, zdravja, varne pitne vode in sanitarne ureditve, hrane, ustreznega stanovanja in življenjskega standarda, tudi za osebe, razseljene zaradi podnebnih sprememb.

1.2 Krepitev vloge posameznikov

- a. Ustvariti pogoje za krepitev vloge žensk in deklet ter za zagotovitev njihove celovite, učinkovite in smiselne udeležbe ter enake zastopanosti na vseh področjih življenja, tudi z odpravo stereotipov o spolih in odpravo strukturnih neenakosti, kot je digitalni razkorak po spolu. Vsi ukrepi iz tega akcijskega načrta, tudi tisti za izboljšanje vključevanja, socialne kohezije in dostopa do kakovostnih storitev, upoštevajo vidik spola.
- b. Podpirati državne organe pri zagotavljanju pravne identitete za vse, zlasti pri zagotavljanju splošne registracije rojstva.
- c. Spodbujati, podpirati in zagotavljati smiselno vključevanje in aktivno udeležbo otrok in mladih pri odločitvah, ki jih zadevajo, na vseh ravneh, med drugim tudi pri oblikovanju in izvajanju politik EU.
- d. Zavzemati se, da tretje države ratificirajo in izvajajo Konvencijo ZN o pravicah invalidov. Pomagati pri preprečevanju in odpravljanju vedenjskih, institucionalnih in okoljskih ovir. Zagotavljati dostopnost do infrastrukture, prometa ter informacijskih in komunikacijskih tehnologij (IKT) ter zagotavljati vključujoče storitve, kot so kakovostno izobraževanje, vključno z izobraževanjem na daljavo, zdravstveno varstvo, pravosodje in zaposlovanje.
- e. Podpirati domorodna ljudstva z zavzemanjem za njihovo udeležbo v zadevnih postopkih na področju človekovih pravic in razvoja ter spoštovanjem načela svobodne, predhodne in informirane privolitve pri vseh odločitvah, ki jih zadevajo.

1.3 Spodbujanje temeljnih svoboščin ter krepitev državljanskega in političnega prostora

- a. Spodbujati priznavanje in podpiranje bistvene vloge, ki jo ima civilna družba pri uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja in spodbujanju človekovih pravic.
- b. Spodbujati varno in ugodno okolje za člane civilne družbe kot samostojne akterje, vključno z dolgoročno strateško in prožno podporo za krepitev zmogljivosti in smiselno udeležbo civilne družbe na nacionalni, regionalni in svetovni ravni. Obsoditi zakonodajo, ki neupravičeno omejuje delo zagovornikov človekovih pravic, novinarjev, medijskih delavcev in civilne družbe, vključno s samovoljnimi postopki ali omejitvami, zlasti v zvezi s tujim financiranjem, in sprejeti ustrezne ukrepe proti tovrstni zakonodaji.
- c. Razviti orodja za odkrivanje zgodnjih znakov zapiranja državljanskega prostora in nazadovanja demokracije ter odzivanje nanje, vključno z uporabo digitalnih tehnologij in protiterorističnih ukrepov ter nesorazmernimi ukrepi, uvedenimi v izrednih razmerah. Graditi na najboljših praksah in podpirati prizadevanja za preprečevanje zapiranja državljanskega prostora in nazadovanja demokracije ter za boj proti tovrstnemu zapiranju ter razviti orodja za spremljanje in predvidevanje izzivov ali priložnosti za državljanski in demokratični prostor.
- d. Varovati in spodbujati svobodo izražanja, svobodo in pluralnost spletnih in drugih medijev ter dostop do informacij. Ukrepati proti dezinformacijam, tudi z ozaveščanjem javnosti in spodbujanjem javne razprave o ukrepih za boj proti dezinformacijam.
- e. Prispevati k varnosti in zaščiti novinarjev in medijskih delavcev, tudi z vzpostavitvijo ugodnega okolja za svobodo izražanja ter obsojanjem napadov in drugih oblik nadlegovanja in ustrahovanja na spletu in drugje, in obravnavati posamezne grožnje, s katerimi se soočajo ženske novinarke. Zagotavljati, da nadlegovane, ustrahovane ali ogrožene osebe prejmejo pomoč prek mehanizmov EU za zaščito zagovornikov človekovih pravic. Podpirati medijske pobude in pozivati državne organe, naj preprečijo in obsodijo tako nasilje ter sprejmejo učinkovite ukrepe za odpravo nekaznovanosti.

- f. Preprečevati kršitve svobode mirnega zbiranja in združevanja in ukrepati proti njim, med drugim tudi kadar to vpliva na organizacije civilne družbe ter delavce in delodajalce.
- g. Spodbujati vključujoč dialog in mirno reševanje političnih kriz in množičnih protestov v skladu s standardi na področju človekovih pravic. Krepiti zmogljivosti civilne družbe in političnih akterjev pri odzivanju na nezadovoljstvo, izraženo s spontanimi državljanskimi gibanji, v skladu s standardi na področju človekovih pravic. Obsoditi ustrahovanje, grožnje in nasilje nad miroljubnimi protestniki.
- h. Spodbujati in podpirati pravico vseh posameznikov do veroizpovedi, prepričanja ali neverovanja. Zaščititi pravice posameznikov, da izražajo, spremenijo ali zapustijo svojo veroizpoved ali prepričanje brez strahu pred nasiljem, preganjanjem ali diskriminacijo. Obsoditi nesorazmerne omejitve svobode misli, vesti in veroizpovedi ter ustrezno ukrepati proti njim.
- i. Podpirati medverske dialoge in navezati stike z verskimi akterji in oceniti, kako bi bili lahko vključeni v varstvo in spodbujanje človekovih pravic, doseganje trajnostnih razvojnih ciljev ter v vzpostavljanje miru, preprečevanje konfliktov, spravo in mediacijo, ter najti sinergije z obstoječimi pobudami ZN.
- j. Podpirati ukrepe za zaščito akademske svobode, avtonomije izobraževalnih ustanov ter njihove zmogljivosti za zagotavljanje spletnega učenja in izobraževanja na daljavo. Spodbujati izvajanje izobraževanja na področju človekovih pravic na podlagi Svetovnega programa za izobraževanje na področju človekovih pravic.

1.4 Krepitev ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic ter pravic delavcev

- a. Okrepiti povezavo med človekovimi pravicami in okoljem, vključno s podnebnimi spremembami, v okviru zunanjega delovanja EU. Podpirati dejavnosti za povečanje ozaveščenosti o učinkih in posledicah podnebnih sprememb in degradacije okolja na človekove pravice.
- b. Učinkovito vključiti ekonomske, socialne in kulturne pravice ter pravice delavcev v dialoge EU o človekovih pravicah s partnerskimi državami, hkrati pa zagotavljati sinergije z drugimi posvetovanji in misijami spremljanja za GSP plus / pobudo „Vse razen orožja“.
- c. Spodbujati politiko ničelne tolerance do dela otrok in izkoreninjenje prisilnega dela. Podpirati partnerstva na vseh ravneh, pravice delavcev v trgovinskih odnosih EU, spodbujanje potrebne skrbnosti v svetovnih dobavnih verigah in prizadevanja za promoviranje ratifikacije Protokola MOD o prisilnem delu.
- d. Podpirati vlogo javnih organov pri sprejemanju in zagotavljanju skladnosti s predpisi o okolju, katerih cilj je zagotavljanje varnega, čistega, zdravega in trajnostnega okolja, tudi s spodbujanjem dobrega upravljanja in gospodarjenja z naravnimi viri v skupnosti ter pravne države, dostopa do informacij, javne in vključujoče participacije pri odločanju in dostopa do pravnega varstva v okoljskih in podnebnih zadevah.
- e. Pomagati državnim organom pri pripravi in izvajanju zakonov, predpisov, politik in programov na področju vode, hrane, zemljišč, naravnih virov, stanovanj in nepremičnin, ki spoštujejo človekove pravice.
- f. Podpirati univerzalni dostop do varne, zadostne in cenovno dostopne pitne vode, sanitarne ureditve in higiene ter poudarjati razsežnost človekovih pravic na navedenih področjih.
- g. Zmanjšati neenakosti z bojem proti revščini in socialni izključenosti ter spodbujanjem nediskriminatornega dostopa do socialnih storitev, vključno s kakovostnimi in cenovno dostopnimi zdravstvenimi storitvami ter vključujočim in pravičnim kakovostnim izobraževanjem, tudi z učenjem na daljavo. Krepitev zmogljivosti strokovnih delavcev za odzivanje na posebne potrebe po oskrbi vseh oseb v ranljivem položaju, brez izjem.

- h. Spodbujati promoviranje zdravja in enak dostop do preventivnih zdravstvenih storitev ter pravico vsakogar do uživanja najvišje možne ravni zdravja, zlasti v času krize, pri čemer se posebna pozornost nameni diskriminiranim in marginaliziranim osebam.
- i. Spodbujati dostojno delo in na človeka osredotočeno prihodnost dela s posodobljenim pristopom EU, ki zagotavlja spoštovanje temeljnih načel in pravic pri delu, pravico do varnih in zdravih delovnih pogojev za vse ter svet dela brez nasilja in nadlegovanja. Spodbujati socialni dialog ter ratifikacijo in učinkovito izvajanje ustreznih konvencij in protokolov MOD. Okrepiti odgovorno upravljanje v svetovnih dobavnih verigah in dostop do socialne zaščite.
- j. Izboljšati delovne pogoje delavcev migrantov, vključno z izkoreninjenjem vseh oblik prisilnega dela in izkoriščanja. Podpirati delavce migrante v tretjih državah, zlasti ženske in njihove skupnosti, da lahko zaščitijo svoje pravice, poročajo, si prizadevajo za pravico in se organizirajo za zagovorništvo.
- k. Spodbujati spoštovanje kulturnih pravic, s čimer bi zagotovili izražanje raznolikosti in kulturne identitete ter spodbujali ohranjanje kulturne dediščine.

1.5 Podpora pravni državi in pravičnemu izvajanju sodne oblasti

- a. Spodbujati pravno državo, podpirati krepitev neodvisnega in nepristranskega sodstva, nasprotovati zunanjemu pritisku na sodnike in nacionalne pravosodne sisteme ter spodbujati pravico do poštenega sojenja, da se zagotovi spoštovanje človekovih pravic pri izvajanju sodne oblasti.
- b. Spodbujati pravosodje, ki temelji na pravicah in upošteva vidik spola, dostop do pravnega varstva in pravne pomoči, vključno s pravno podporo in digitalnimi inovacijami, s poudarkom na ljudeh, ki živijo v najbolj ranljivem položaju.

- c. Podpirati vzpostavitev ali krepitev mehanizmov za alternativno reševanje sporov, katerih delovanje spoštuje človekove pravice, kot načina za spodbujanje restorativne pravičnosti in zmanjšanje pravnih, praktičnih in drugih ovir pri dostopu do sodnega varstva za žrtve kršitev človekovih pravic.
- d. Podpirati razvoj otrokom prijaznih pravosodnih sistemov za vse otroke, ki so v stiku s pravosodjem in jim je odvzeta prostost.
- e. Podpirati izboljšanje razmer v zaporih in obravnavanja oseb, ki jim je odvzeta prostost, v skladu z mednarodnimi standardi.

1.6 Odpravljanje vrzeli v odgovornosti, boj proti nekaznovanosti in podpora tranzicijski pravičnosti

- a. Vzpostaviti nov globalni horizontalni režim sankcij EU na področju človekovih pravic, da bi se odpravile hude kršitve in zlorabe človekovih pravic po vsem svetu.
- b. Razviti celovite pristope EU k zagotavljanju odgovornosti, zlasti za najhujša kazniva dejanja ter kršitve in zlorabe človekovih pravic, in k podpori žrtev, ki iščejo pravna sredstva, tako da bi povezali nacionalna in mednarodna prizadevanja, ki temeljijo na politikah EU, na primer v zvezi z Mednarodnim kazenskim sodiščem, otroki v oboroženih spopadih, ženskami, mirom in varnostjo, preživeli žrtvami spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola, povezanega s konflikti, tranzicijsko pravičnostjo ter bojem proti mučenju in drugemu grdemu ravnanju.
- c. Spodbujati nacionalno izvajanje Rimskega statuta in njegovega načela komplementarnosti, zlasti s krepitevijo nacionalnih kazenskopravnih sistemov.
- d. Sodelovati z mednarodnimi in hibridnimi kazenskimi sodišči ter mehanizmi ZN, katerih naloga je podpirati zbiranje, konsolidacijo, ohranjanje in analizo kršitev mednarodnega humanitarnega prava in prava človekovih pravic.
- e. Podpirati pobude znotraj držav za boj proti nekaznovanosti za kršitve in zlorabe človekovih pravic ter podpirati procese tranzicijske pravičnosti, med drugim tudi s krepitevijo povezav z ZN.

- f. Dejavno spodbujati ukrepe za preprečevanje prisilnih izginotij in izvensodnih pobojev.
- g. Spodbujati stalno politično zavezanost načelu „odgovornost zaščititi“ (R2P) in njegovo operacionalizacijo z olajševanjem dialoga in sodelovanja v okviru ZN ter z uporabo tega koncepta kot analitičnega orodja v posebnih razmerah v posameznih državah. Prednostno obravnavati zgodnje ukrepanje EU za preprečevanje množičnih grozodejstev.
- h. Spodbujati ukrepe za preprečevanje in popolno izkoreninjenje trgovine z ljudmi, vključno z bojem proti nekaznovanju vseh vpletenih storilcev. Spodbujati ukrepe za pomoč in zaščito vseh žrtev, zlasti žensk in otrok, glede na njihove potrebe, vključno z zagotavljanjem podpore za duševno zdravje in psihosocialne podpore, pristopa, ki upošteva vidik spola in je prilagojen otrokom.

2. OBLIKOVANJE ODPORNIH, VKLJUČUJOČIH IN DEMOKRATIČNIH DRUŽB

Spoštovanje človekovih pravic je bistven element odpornih, vključujočih in demokratičnih družb. Take družbe temeljijo na transparentnih in odgovornih institucijah, reprezentativnih parlamentih in angažiranih državljanih ter zagotavljajo varno in spodbudno okolje za civilno družbo in neodvisne medije, da izrazijo svoje pomisleke, vplivajo na politike, nadzirajo nosilce odločanja in zahtevajo, da ti prevzemajo odgovornost. Človekove pravice in demokracija so medsebojno odvisne in se vzajemno krepijo.

2.1 Krepitev demokratičnih, odgovornih in preglednih institucij

- a. Podpirati delitev oblasti, neodvisnost in nepristranskost sodstva, učinkovitost, kakovost in odgovornost pravosodnega sistema ter ustavne zaščitne ukrepe v partnerskih državah.

- b. Podpirati parlamentarne institucije, da povečajo svoje zmogljivosti za izvajanje svojih nadzornih, zakonodajnih, predstavniških in proračunskih funkcij, vključno z medsebojnimi izmenjavami, da se zagotovi spoštovanje poštenih demokratičnih postopkov in po potrebi njihovo izboljšanje v času med volitvami.
- c. Izboljšati integriteto in vključujočo participacijo volilnih postopkov s podpiranjem neodvisnega domačega opazovanja volitev ter njihovih regionalnih in mednarodnih mrež, s krepitvijo zmogljivosti organov za izvedbo volitev in javnih uprav ter s promoviranjem vključujočih zakonodajnih okvirov in njihovega učinkovitega izvajanja.
- d. Zagotoviti sistematično nadaljnje ukrepanje na podlagi priporočil misij EU in Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) za opazovanje volitev z uporabo političnih orodij in orodij sodelovanja. Spodbujati skupni pristop k nadaljnjemu ukrepanju v mednarodni skupnosti opazovalcev, zlasti v sodelovanju z Afriško unijo (AU), Organizacijo ameriških držav in ZN.
- e. Okrepiti vlogo opazovanja volitev EU pri širši podpori EU za spoštovanje človekovih pravic in demokracijo, da se okrepijo drugi ključni zunanjepolitični cilji EU.
- f. Razviti in izpopolniti metodologijo opazovanja volitev za spremljanje in ocenjevanje uporabe družbenih medijev in drugih digitalnih tehnologij med volilnimi kampanjami glede na upoštevanje mednarodnih standardov, da bi se preprečili poskusi izkrivljanja volitev in zagotovila pripravljenost na njih.
- g. Podpirati razvoj političnih okvirov, ki uporabljajo pravila za volitve in demokratične procese zunaj spleta v spletnem okolju, in prispevati k izgradnji zmogljivosti za njihovo izvajanje. Graditi na prizadevanjih EU v zvezi s tem, vključno z akcijskim načrtom proti dezinformacijam⁴, volilnim svežnjem Komisije⁵, kodeksom ravnanja glede dezinformacij⁶ ter prihodnjim akcijskim načrtom za evropsko demokracijo in aktom o digitalnih storitvah.

---

⁴ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/action_plan_against_disinformation.pdf.

⁵ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/electoral-rights_en#electionsnetwork.

⁶ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>.

- h. Okrepiti dejavnosti, s katerimi se podpirajo demokratične institucije na lokalni ravni, tudi s podporo decentralizaciji ter preglednemu, vključujočemu, participativnemu in odgovornemu lokalnemu upravljanju.
- i. Zagotoviti celovito pomoč pri preprečevanju korupcije in boju proti njej s podpiranjem reforme javne uprave, učinkovitih protikorupcijskih strategij in pravnih okvirov, vključno z zaščito žvižgačev in prič, podpiranjem specializiranih organov, parlamentov, neodvisnih medijev in civilne družbe ter pripravo smernic za boj proti korupciji. Podpirati ratifikacijo in izvajanje Konvencije ZN proti korupciji.
- j. Podpirati organizacije civilne družbe pri spremljanju uporabe domačih virov in prispevanju k njeni učinkovitosti, pravičnosti, preglednosti in odgovornosti ter pri zagotavljanju, da davčna politika in njeno izvajanje preprečujeta neenakost in nezakonite finančne tokove ter spodbujata vključevanje.
- k. Podpirati pobude za e-upravo, da bi javni sektor postal preglednejši in odgovornejši, s čimer bi se okrepilo zaupanje javnosti v vlade.
- l. Podpirati razvoj raziskav in praktičnega znanja o človekovih pravicah in demokraciji, da bi ukrepanje temeljilo na informacijah in bilo učinkovitejše.

2.2 Spodbujanje odzivnega, vključujočega, participativnega in reprezentativnega odločanja

- a. Prizadevati si za enakopravno, polno, učinkovito in smiselno udeležbo žensk in mladih v vsej njihovi raznolikosti na vseh področjih in ravneh javnega in političnega življenja, med drugim tudi z zavzemanjem za njihovo vključitev na sezname političnih strank za sedeže, na katere so lahko izvoljeni, in s krepitevijo zmogljivosti kandidatov.

- b. Nepristransko podpirati pluralistične strankarske sisteme in zmogljivosti političnih strank, tudi s pomočjo pri uporabi mednarodnih standardov za pregledno financiranje strank, notranjo demokracijo in vključevalnost pri izbiri kandidatov in nosilcev funkcij. V ta namen spodbujati in podpirati sprejemanje volilne zakonodaje in zakonodaje o političnih strankah ter spodbujati enake konkurenčne pogoje v volilnih postopkih. Podpirati pripravo medstrankarskih kodeksov ravnanja, katerih namen je preprečevati volilne prevare in volilno nasilje ter povečati zmogljivost parlamentov, da spodbujajo in zaščitijo človekove pravice in temeljne svoboščine.
- c. Povečati zmogljivost političnih strank in nadzornih organov, zlasti na območjih, ki so jih prizadeli spori ali ki so v prehodnem obdobju. Podpirati zaveznitva med strankami in večstrankarski dialog o političnih vprašanih skupnega interesa.
- d. Krepiti vlogo civilne družbe pri nadzoru in prevzemanju odgovornosti v javnem in zasebnem sektorju s spodbujanjem uporabe spletnih tehnologij v skladu s standardi človekovih pravic, pravno državo in demokratičnimi načeli.
- e. Spodbujati večjo preglednost demokratičnih procesov, zlasti glede financiranja političnih in tematskih kampanj različnih akterjev.
- f. Spodbujati aktivno državljanstvo in polno udeležbo vseh, brez diskriminacije, v javnem in političnem življenju. Državljangsko vzgojo, vključno z izobraževanjem na daljavo, in spletno medijsko opismenjevanje bi bilo treba osredotočiti zlasti na ženske, otroke, mlade, invalide, pripadnike manjšin, domorodna ljudstva in druge osebe v ranljivem položaju.

2.3 Podpiranje neodvisnih in pluralističnih medijev, dostopa do informacij in boja proti dezinformacijam

- a. Podpirati zakonodajne pobude, ki krepijo dostop do informacij, svobodo medijev, pravico do zasebnosti in varstva osebnih podatkov v skladu z evropskimi in mednarodnimi standardi, ter njihovo učinkovito izvajanje.
- b. Spodbujati svobodo in pluralnost medijev na spletu in drugje s podpiranjem zmogljivosti in trajnosti neodvisnih medijskih hiš ter s spodbujanjem dostopa do zanesljivih informacij, zlasti med volitvami. Podpirati preiskovalno novinarstvo in civilno družbo pri spremljanju uspešnosti vlad v zvezi z upravljanjem in spoštovanjem obveznosti na področju človekovih pravic. Preprečevati poskuse vplivanja in izvajanja pritiska na neodvisne in pluralne medije.
- c. Spodbujati prizadevanja za boj proti dezinformacijam, sovražnemu govoru, nasilnim ekstremističnim in terorističnim vsebinam, med drugim s pospeševanjem spletne medijske pismenosti ter digitalnih znanj in spretnosti ob zaščiti vseh temeljnih svoboščin. Krepi zmogljivosti organizacij civilne družbe in neodvisnih medijev za odkrivanje in razkrivanje dezinformacij in manipuliranja z informacijami ter za tozadevno ozaveščanje javnosti. Podpirati neodvisno in verodostojno preverjanje dejstev in raziskave, preiskovalno poročanje in novinarstvo, tudi na lokalni ravni. Podpirati pobude civilne družbe, ki spodbujajo zanesljive informacije in svobodne medije.
- d. Spodbujati načelo odprtega, varnega, cenovno dostopnega, enakopravnega in nediskriminatornega dostopa do interneta za vse. Boriti se proti omejevanju dostopa do interneta, zlasti ob volitvah in kršitvah človekovih pravic.

2.4 Krepitev človekovih pravic in participativnega pristopa k preprečevanju konfliktov in reševanju kriz

- a. Podpirati smiselno vključevanje mladih, zlasti mladih žensk, in verskih akterjev ter njihovo polno, dejansko in smiselno udeležbo v vseh prizadevanjih za preprečevanje grozodejstev in reševanje konfliktov ter izgradnjo in ohranjanje trajnega miru.

- b. Krepite zmogljivosti lokalnih organizacij civilne družbe, zagovornikov človekovih pravic in državljanskih gibanj za redno spremljanje in dokumentiranje kršitev in zlorab človekovih pravic, tudi v konfliktnih razmerah.
- c. Še naprej krepite povezave med človekovimi pravicami, tudi enakostjo spolov, varnostjo, degradacijo okolja in podnebnimi spremembami (slednje so pomemben multiplikator groženj) v dialogih o politikah, pri preprečevanju konfliktov, razvojnih in humanitarnih ukrepih ter pri strategijah za zmanjševanje tveganja nesreč.
- d. Zagotoviti dopolnjevanje z akcijskim načrtom EU za ženske, mir in varnost za obdobje 2019–2024 ter njegovo učinkovito izvajanje.
- e. Okrepiti prizadevanja za preprečevanje in odpravo hudih kršitev v zvezi z otroki, prizadetimi v oboroženih spopadih, ter podpirati demobilizacijo, dolgoročno rehabilitacijo in ponovno vključevanje, med drugim tudi na podlagi obstoječih mehanizmov ZN in v tesnejšem usklajevanju z njimi.
- f. Nadalje okrepiti usklajenost politik EU na področju človekovih pravic in odzivanja na krize z ukrepi, vključno v okviru strategij držav na področju človekovih pravic in demokracije, in zagotoviti osrednjo vlogo človekovih pravic pri vseh vidikih odzivanja na krize in preprečevanja konfliktov, kot so misije in operacije v okviru SVOP, reforme varnostnega sektorja in mediacija, pri čemer se posebna pozornost nameni zaščiti civilistov, enakosti spolov ter otrokom in oboroženim spopadom.
- g. Razviti politiko EU o potrebni skrbnosti glede človekovih pravic, da se zagotovi skladnost podpore EU v varnostnem sektorju, med drugim tudi v okviru misij in operacij SVOP, s pravom o človekovih pravicah in mednarodnim humanitarnim pravom, kjer je to primerno.
- h. Še naprej zagotavljati posebne module mednarodnega humanitarnega prava pri usposabljanju oboroženih sil tretjih držav v okviru misij EU za vojaško usposabljanje ter po potrebi vključiti posebne module o zaščiti otrok.

3. SPODBUJANJE GLOBALNEGA SISTEMA ZA ČLOVEKOVE PRAVICE IN DEMOKRACIJO

Spodbujanje globalnega sistema za človekove pravice in demokracijo je v središču prizadevanj EU za krepitev multilateralizma. Strateški odziv EU na spreminjajoče se mednarodno okolje je krepiti njegovo skladnost in enotnost v večstranskih forumih, razširiti in poglobiti dvostranska partnerstva ter oblikovati nove medregionalne koalicije.

3.1 Večstransko sodelovanje

- a. Vzpostaviti bolj prožno in močnejšo mrežo partnerjev, tudi s selektivnim sodelovanjem, ki temelji na posameznih vprašanjih, in sodelovati z mrežo pri spodbujanju človekovih pravic in demokracije. Navezati stike z novimi partnerji, prednostno obravnavati oblikovanje koalicij z regionalnimi in medregionalnimi skupinami v okviru določenih resolucij s področja človekovih pravic ter okrepiti vezi s podobno mislečimi državami.
- b. Že v zgodnji fazi stopiti v stik z vsemi članicami Sveta ZN za človekove pravice pri pripravi nacionalnih in tematskih resolucij, zlasti s tistimi, ki imajo drugačno stališče kot EU o posameznih resolucijah.
- c. Okrepiti strateško sodelovanje z Uradom visokega komisarja za človekove pravice, in sicer na centralni ravni, pa tudi z območnimi uradi. Podpirati neodvisnost Urada pri spodbujanju in spremljanju človekovih pravic ter vključevanju človekovih pravic v okviru celotnega sistema ZN.
- d. Okrepiti vlogo Sveta za človekove pravice pri zagotavljanju splošnega spoštovanja človekovih pravic, tudi z obravnavanjem primerov kršitev človekovih pravic. Podpirati učinkovitost in uspešnost Sveta ZN za človekove pravice ter zagotavljati boljše povezave z delom Tretjega odbora Generalne skupščine Združenih narodov in sinergije z drugimi večstranskimi in regionalnimi forumi za človekove pravice.

- e. Podpirati smiselno udeležbo organizacij civilne družbe v večstranskih in regionalnih forumih za človekove pravice ter sprejeti javne in dvostranske ukrepe proti povračilnim ukrepom, povezanim s sodelovanjem z ZN na terenu ali v večstranskih forumih.
- f. Podpirati učinkovito izvajanje *poziva* generalnega sekretarja ZN *k ukrepanju na področju človekovih pravic*.
- g. Spodbujati človekove pravice kot medsektorsko prednostno nalogo pri nadaljnjem izvajanju reform ZN in krepiti strateško sodelovanje z agencijami ZN. Okrepiti delo mirovnih operacij ZN in njihovo sposobnost za zagotavljanje varstva in spodbujanja človekovih pravic.
- h. Sodelovati z Mednarodnim denarnim skladom, Svetovno banko ter drugimi multilateralnimi in regionalnimi razvojnimi bankami in institucijami, da bi spodbujali dobro upravljanje, odgovornost in preglednost ter s tem krepili okvir za učinkovito spodbujanje človekovih pravic in demokracije.

3.2 Regionalna partnerstva

- a. Okrepiti partnerstvo s Svetom Evrope (vključno z Beneško komisijo in komisarjem za človekove pravice) in Organizacijo za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE), da bi z izbranim in raznolikim sodelovanjem povečali skladnost in dopolnjevanje.
- b. Okrepiti regionalno sodelovanje z Afriško unijo, Organizacijo ameriških držav, Združenjem držav jugovzhodne Azije, azijsko-evropskim srečanjem, Ligo arabskih držav in Organizacijo islamskega sodelovanja.
- c. Podpirati in spodbujati vzajemno učenje za regionalne institucije za človekove pravice, vključno s sodišči za človekove pravice in neodvisnimi mrežami institucij za človekove pravice.

3.3 Dvostransko sodelovanje

- a. Zagotoviti povezave in sinergije med dvostranskimi odnosi EU (vključno s političnimi dialogi, dialogi o človekovih pravicah in dialogi o sektorski politiki, misijami za volitve, spremljanjem človekovih pravic in pravic delavcev v okviru splošne sheme preferencialov ter prizadevanji na področju pravic delavcev v okviru sporazumov o prosti trgovini) in njenimi dejavnostmi na večstranski ravni. Ohraniti poudarek na nadaljnjem ukrepanju.
- b. Opredeliti in sprejeti nadaljnje konkretne ukrepe za vsak krog dialoga o človekovih pravicah in posvetovanj s partnerskimi državami, zlasti ob upoštevanju ciljev spremljanja za GSP+/pobudo „Vse razen orožja“ v dialogih z državami upravičenkami do GSP.
- c. Okrepiti izvajanje določb o človekovih pravicah v trgovinski politiki EU, med drugim tudi prek GSP, in s spodbujanjem pravic delavcev v okviru sporazumov o prosti trgovini. Izkoristiti celoten potencial mehanizmov za spremljanje ter dodatno spodbujati preglednost, ozaveščenost in sodelovanje z deležniki.
- d. V celoti izkoristiti sinergije med političnimi dialogi in dialogi o sektorski politiki, med drugim tudi v zvezi s proračunsko podporo, da bi se spodbujale človekove pravice, demokracija in pravna država v partnerskih državah.
- e. Uporabljati načela in standarde človekovih pravic v dvostranskem in regionalnem sodelovanju EU s posodobitvijo metodologije v zbirki orodij, tj. pristopa k razvojnemu sodelovanju EU, ki temelji na pravicah in zajema vse človekove pravice⁷.

3.4 Civilna družba in nacionalne institucije za človekove pravice

- a. Poglobiti podporo neodvisni in pluralistični civilni družbi in sodelovanje z njo, vključno z lokalnimi organizacijami civilne družbe, zagovorniki človekovih pravic, socialnimi partnerji, vključno s sindikati, neodvisnimi medijskimi združenji in novinarji, akademiki, delavci v pravni stroki, verskimi akterji in organizacijami za humanitarno pomoč, da se zaščitijo njihova pravica do izvajanja njihovih vlog brez kakršnega koli ustrahovanja, diskriminacije ali nasilja.

---

⁷ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%209489%202014%20INIT>.

- b. Podpirati neodvisne nacionalne institucije in komisije za človekove pravice, varuhe človekovih pravic in organe za enakost v skladu s pariškimi in beneškimi načeli ter sodelovati z njimi, tudi v okviru dialogov o človekovih pravicah.
- c. Spodbujati strukturirane in redne dialoge med državnimi akterji, civilno družbo (vključno s socialnimi partnerji) in mednarodno skupnostjo ter ohraniti poudarek na nadaljnjem ukrepanju.
- d. Podpirati in krepiti dolgoročna partnerstva in sodelovanje z akterji civilne družbe, zagovorniki človekovih pravic in družbenimi gibanji, med drugim tudi s popolnim izkoriščanjem možnosti za financiranje lokalnih organizacij, tudi prek Evropske ustanove za demokracijo.

3.5 Poslovni sektor

- a. Okrepiti sodelovanje v mednarodnih forumih in s partnerskimi državami, da bi dejavno spodbujali in podpirali svetovna prizadevanja za izvajanje vodilnih načel ZN o podjetništvu in človekovih pravicah, tudi s spodbujanjem priprave in izvajanja nacionalnih akcijskih načrtov v državah članicah in partnerskih državah, pospeševanjem ustreznih standardov potrebne skrbnosti ter prizadevanji za celovit okvir EU za izvajanje vodilnih načel, da bi povečali usklajevanje in skladnost ukrepov na ravni EU.
- b. Sodelovati s poslovnim sektorjem pri podpiranju in spodbujanju človekovih pravic, protikorupcijskih ukrepov in dobrih praks v zvezi z odgovornim ravnanjem podjetij, na področju družbene odgovornosti podjetij, potrebne skrbnosti, odgovornosti in dostopa do pravnih sredstev na participativen način (na primer dobavne verige, ničelna strpnost do dela otrok).
- c. Podpirati procese z več deležniki za razvoj, izvajanje in krepitev standardov o podjetništvu, človekovih pravicah in potrebni skrbnosti ter sodelovati z razvojnimi bankami in mednarodnimi finančnimi institucijami. Spodbujati regionalne projekte, vzajemno učenje, izmenjavo dobrih praks ter mednarodno priznane smernice in mehanizme, na primer iz vodilnih načel ZN o podjetništvu in človekovih pravicah, smernic OECD za večnacionalna podjetja in tristranske deklaracije MOD o načelih za mednarodna podjetja in socialno politiko.

- d. Podpirati zagovorništvo in omogočati prostor za sodelovanje podjetij s civilno družbo in zagovorniki človekovih pravic pri ustvarjanju dostojnih delovnih mest in trajnostnem razvoju, pa tudi podjetništvo žensk in krepitev njihove vloge v gospodarstvu v celotni dobavni verigi.
- e. Razviti orodja in učno gradivo o podjetništvu in človekovih pravicah, odgovornem ravnanju podjetij, dialogu med zasebnim/javnim sektorjem in potrebni skrbnosti, da se delegacijam EU omogoči krepitev sodelovanja na področju podjetništva in človekovih pravic.

3.6 Skladnost z mednarodnim pravom o človekovih pravicah in mednarodnim humanitarnim pravom

- a. Okrepiti učinkovitost in uspešnost sistema organov ZN za spremljanje pogodb na področju človekovih pravic in standardnega nadzornega mehanizma MOD.
- b. Podpirati učinkovito izvajanje mednarodnih in regionalnih mehanizmov za spodbujanje in varstvo človekovih pravic, vključno s priporočili iz splošnega rednega pregleda in sklepnimi ugotovitvami organov ZN za spremljanje pogodb.
- c. Še naprej se zavzemati za pobude za krepitev skladnosti z mednarodnim humanitarnim pravom in zaščito humanitarnega prostora ter jih podpirati. Zagotoviti izvajanje stališč EU s področja mednarodnega humanitarnega prava in mednarodnega kazenskega pravosodja, ki jih opredeli Svet, ter okrepiti prepoznavnost in skladnost tozadevnih ukrepov EU, tudi s strateškim ozaveščanjem in prenosom znanja.
- d. Podpirati Mednarodno kazensko sodišče kot osnovo za boj proti nekaznovanju najhujših kaznivih dejanj, pomembnih za vso mednarodno skupnost, ter vzpostaviti mreže za spodbujanje univerzalnosti in celovitosti Rimskega statuta.

4. NOVE TEHNOLOGIJE: IZKORIŠČANJE PRILOŽNOSTI IN REŠEVANJE IZZIVOV

Človekove pravice veljajo na spletu in tudi drugje. Digitalne tehnologije morajo biti osredotočene na ljudi in skladne s človekovimi pravicami. Nove tehnologije lahko pomembno prispevajo k varstvu in spodbujanju človekovih pravic in demokracije, tudi tako, da omogočajo lažje in učinkovitejše sodelovanje javnosti, povečujejo dostop do javnih storitev, olajšujejo dokumentiranje kršitev in zlorab ter podpirajo spletni aktivizem. Vendar imajo lahko tudi negativen učinek, saj lahko na primer širijo dezinformacije in sovražni govor, omogočajo nove oblike nasilja ter kršitev in zlorab pravice do zasebnosti, olajšajo dostop do določenih nezakonitih vsebin, vključno z izkoriščanjem otrok, vsesplošnim nadzorom, ki omejuje svobodo izražanja in zmanjšuje prostor civilne družbe, krepi diskriminacijo in strukturne neenakosti. Ta možni negativen učinek je treba preprečiti in se mu zoperstaviti.

4.1 Krepitev zmogljivosti in učinkovito spremljanje

- a. Sodelovati z vladami, multilateralnimi institucijami, tudi agencijami ZN, civilno družbo, podjetji in strokovnjaki, da bi izmenjali analize in najboljše prakse ter se po potrebi dogovorili o standardih za uveljavljanje okvirov človekovih pravic in podporo demokraciji v digitalni dobi.
- b. Zagotavljati krepitev zmogljivosti in drugo podporo, da se nacionalnim organom omogoči učinkovit razvoj in izvajanje ustreznih mednarodnih standardov v spletnem prostoru (na primer zaščita otrok, preprečevanje sovražnega govora), ter k temu pritegniti strokovnjake za podatke in druge ustrezne strokovnjake. Da bi se preprečile vrzeli v zaščiti, bi morali nacionalni zakoni in predpisi o digitalnih vprašanjih odražati mednarodno pravo o človekovih pravicah.
- c. Spodbujati razprave in dejavnosti, da bi kar najboljše izkoristili možnosti novih tehnologij, vključno z umetno inteligenco, obenem pa bili še naprej pozorni na tveganja, ki jih lahko predstavljajo za človekove pravice in demokracije na mednarodni in nacionalni ravni.

- d. Izmenjati dobre prakse in izkušnje za boj proti dezinformacijam, sovražnemu govoru, ekstremističnim in terorističnim vsebinam, med drugim tudi s spletno medijsko pismenostjo ter digitalnimi znanji in spretnostmi, ob zaščiti standardov na področju človekovih pravic. Sodelovati s spletnimi platformami, tudi z družbenimi mediji, in digitalnimi mediji v zvezi s pomenom oblikovanja samoregulativnih pristopov k boju proti spletnim dezinformacijam ter tozadevne večje proaktivnosti, in sicer z opredelitvijo standardov o odgovornosti in preglednosti, ki v celoti spoštujejo človekove pravice.
- e. Preučiti regulativne in neregulativne pristope k informacijskim in komunikacijskim tehnologijam v tretjih državah, kar zadeva spodbujanje človekovih pravic in demokracije. Spodbujati mednarodno izmenjavo dobre prakse glede predpisov na področju tehnologije, ki so v skladu s človekovimi pravicami.
- f. Okrepiti izmenjave in razviti usposabljanje za uslužbence EU o sedanji in prihodnji uporabi digitalnih tehnologij in umetne inteligence, njihovem učinku na človekove pravice in demokratične procese v tretjih državah ter o tem, kako EU lahko ublaži tveganja in izkoristi priložnosti.

4.2 Spodbujanje človekovih pravic in demokracije pri uporabi digitalnih tehnologij, vključno z umetno inteligenco

- a. Prispevati k razvoju, ocenjevanju in izvajanju ustreznih okvirov in mednarodnih standardov, ki varujejo človekove pravice in demokracijo v digitalnem okolju, izvesti obširna posvetovanja, med drugim tudi s tehnološkimi podjetji, ponudniki platform, akademskimi krogi in civilno družbo, in z njimi sodelovati. Spodbujati ustrezno potrebno skrbnost (vključno z načrti za zmanjšanje tveganja) in učinkovito oceno učinka na človekove pravice.
- b. Sodelovati v procesih z več deležniki, ki se osredotočajo na razsežnost človekovih pravic v spletnih okvirih, tudi s prizadevanji za dejavnejše spodbujanje človekovih pravic in demokracije s strani tehnoloških podjetij pri njihovih storitvah in dejavnostih.

- c. Zaščititi pravico posameznika do zasebnosti in varstva podatkov, med drugim tudi v kontekstu digitalnega prostora ter v zvezi z nesorazmernim državnim dostopom in nadzorom. Spodbujati povišanje ravni varstva ob upoštevanju pozitivnih primerov, kot je Splošna uredba o varstvu podatkov. Spodbujati pristop h Konvenciji Sveta Evrope o varstvu podatkov.
- d. Spodbujati ukrepanje EU ter podpirati globalna in regionalna prizadevanja za zagotovitev spoštovanja človekovih pravic, tudi pravice do učinkovitega pravnega sredstva, in demokratičnih načel pri raziskavah, snovanju, razvoju, uvajanju, ocenjevanju in uporabi novih tehnologij, vključno z umetno inteligenco, in sicer na podlagi lastnega razvojnega pristopa EU k etični umetni inteligenci⁸.
- e. Spodbujati odprt, svoboden in varen internet, tudi s spremljanjem blokad interneta, spletne cenzure in digitalnih praks, ki vodijo v samovoljni množični nadzor, hkrati pa podpirati prizadevanja za zaščito pravice do izražanja, medijske svobode in pluralnosti medijev v spletnem okolju. Okrepiti prizadevanja za izkoriščanje prednosti novih tehnologij za civilno družbo ter s posebnim poudarkom na zmanjševanju tveganj za zagovornike človekovih pravic in novinarje.
- f. Spodbujati dostopnost tehnologij za vse, vključno z invalidi in drugimi osebami v ranljivem položaju, že v fazi snovanja novih tehnologij, ki zajemajo vse sektorje, vključno z izobraževanjem.
- g. Zagotoviti preglednost in odgovornost pri uporabi tehnologij v sodnih postopkih, vključno z zakonitim dostopom do elektronskih dokazil, zanesljivimi mehanizmi za varnost podatkov in učinkovitim javnim nadzorom nad institucijami e-pravosodja.

---

⁸ Glej Belo knjigo Komisije o umetni inteligenci – evropski pristop k odličnosti in zaupanju (COM(2020) 65 final z dne 19. februarja 2020).

5. DOSEGANJE CILJEV S SODELOVANJEM

Ta akcijski načrt omogoča EU, da se odzove na nove izzive z usmerjenimi ukrepi in usklajenimi prizadevanji, njegovo izvajanje in spremljanje pa mora biti predmet obsežnega dialoga z deležniki. Institucije EU in države članice si bodo skupaj prizadevale za njegovo izvajanje s skupnim pristopom in v skladu s svojimi pristojnostmi iz Pogodb ter z izmenjavo dobrih praks in znanja. Posebni predstavnik EU za človekove pravice je v skladu s svojim mandatom ključni politični akter in bo imel osrednjo vlogo pri usmerjanju izvajanja akcijskega načrta, da bi se dosegel trajnostni napredek. Evropski parlament ima posebno vlogo in pomen pri prispevanju k spodbujanju človekovih pravic in podpori demokracije. Delegacije in uradi EU, misije in operacije v okviru SVOP ter veleposlaništva držav članic bodo imeli vodilno vlogo pri spodbujanju in varovanju človekovih pravic in podpori demokracije ter pri izvajanju akcijskega načrta na nacionalni ravni. Ključni partnerji so tudi organizacije civilne družbe na svetovni ravni, na ravni EU in na nacionalni ravni.

5.1 Javna diplomacija in strateško komuniciranje

- a. Vzpostaviti učinkovite mreže na družbenih medijih za tesnejše sodelovanje in izmenjavo vsebin, da bi se povečala ozaveščenost in spodbudila sprememba mnenj.
- b. Obveščati o ustreznih politikah in pobudah, pri tem pa upoštevati javno mnenje in lokalne jezike ter uporabiti tematski pristop v obliki kampanje.
- c. Opredeliti načine za merjenje učinkovitosti javne diplomacije in kampanj ter razviti najuspešnejšo vsebino in kanale za interakcijo z javnostjo.
- d. Opredeliti in nadalje spodbujati pobude, kot so zgodbe o uspehu na področju človekovih pravic, ter izkoristiti njihov potencial za spodbujanje nadaljnjih pozitivnih sprememb v zvezi s človekovimi pravicami in demokracijo v dejanskih situacijah.

5.2 Izvajanje, spremljanje in ocenjevanje

Za izvajanje ukrepov iz tega akcijskega načrta se bodo uporabljala naslednja sredstva:

politični dialogi, dialogi o človekovih pravicah, dialogi o sektorski politiki, misije za spremljanje GSP+/pobude „Vse razen orožja“ (EBA)“, misije za volitve in spremljanje volitev, civilne in vojaške misije in operacije v okviru skupne varnostne in obrambne politike (SVOP), uporaba ustreznih smernic EU o človekovih pravicah s posebnimi orodji za doseganje tematskih ciljev, sklepi Sveta, resolucije Sveta ZN za človekove pravice in Tretjega odbora Generalne skupščine ZN, tematski in geografski finančni instrumenti (ustrezni programi in projekti), prožna podpora človekovim pravicam in demokraciji, neposredna podpora za zagovornike človekovih pravic, spremljanje sojenj, zavzemanje za ratifikacijo in izvajanje ključnih pogodb ZN o človekovih pravicah, temeljnih konvencij MOD, glavnih instrumentov mednarodnega humanitarnega prava ter drugih ustreznih konvencij in izbirnih protokolov, izjave o zlorabah in kršitvah človekovih pravic, ciljna usposabljanja za osebje EU v delegacijah, javna diplomacija in ciljno usmerjene kampanje, konference in drugi dogodki, dialog s civilno družbo in drugimi ustreznimi deležniki, omejevalni ukrepi.

Letno poročilo EU o človekovih pravicah in demokraciji v svetu

Časovni okvir: vsako leto, z začetkom junija 2021

- a. Spremljati napredek pri izvajanju tega akcijskega načrta in pravočasnem izvajanju ukrepov iz načrta ob polnem upoštevanju ciljev trajnostnega razvoja, zlasti iz tematskega dela letnega poročila EU o človekovih pravicah in demokraciji v svetu. Prilagoditi strukturo poročila, da bo odražala izvajanje prednostnih ukrepov in zagotavljala okvir za spremljanje.

Vmesni pregled

Časovni okvir: junij 2023

- b. Opraviti vmesni pregled izvajanja akcijskega načrta ob sodelovanju držav članic in civilne družbe ter rezultate upoštevati pri prihodnjem akcijskem načrtu za človekove pravice in demokracijo.

Končna ocena

Časovni okvir: junij 2025

- c. Opraviti končno oceno izvajanja akcijskega načrta ob sodelovanju držav članic in civilne družbe.

Izvajanje in spremljanje z državami članicami EU

Časovni okvir: ves čas izvajanja

- d. Organizirati redne izmenjave mnenj v Svetu o dobrih praksah ter letne razprave o napredku, načrtih in prednostnih nalogah institucij EU in držav članic pri izvajanju akcijskega načrta, med drugim tudi v okviru razprav o izvajanju smernic EU o človekovih pravicah. Rezultati teh razprav bodo upoštevani pri prihodnjem akcijskem načrtu EU za človekove pravice in demokracijo.

Smernice EU o človekovih pravicah

Časovni okvir: po potrebi

- e. Pregledati smernice EU o človekovih pravicah, po potrebi zlasti smernice EU o dialogih o človekovih pravicah s tretjimi državami.

Strategije za posamezne države na področju človekovih pravic in demokracije

Časovni okvir: v začetku leta 2021

- f. Zagotoviti, da strategije za posamezne države na področju človekovih pravic in demokracije, ki jih lokalno razvijajo delegacije EU in veleposlaništva držav članic EU, odražajo prednostne ukrepe iz akcijskega načrta ob upoštevanju razmer v posameznih državah.

Evropski parlament

Časovni okvir: ves čas izvajanja

- g. Sprejeti nadaljnje ukrepe na podlagi resolucij in razprav Evropskega parlamenta, ki so pomembne za izvajanje akcijskega načrta.

Posvetovanje s civilno družbo

Časovni okvir: vsako leto, z začetkom junija 2021

- h. Redno sodelovati s civilno družbo pri splošnem izvajanju akcijskega načrta in organizirati namenska letna posvetovanja.

Metodologija pristopa, ki temelji na pravicah

Časovni okvir: 2024

- i. Razširiti področje uporabe posodobljene zbirke orodij, tj. pristopa k razvojnemu sodelovanju EU, ki temelji na pravicah in zajema vse človekove pravice, in sicer tako, da se uporabi za vse programe zunanjega delovanja EU in da se nadalje razvijejo skupne pobude s pristopom, ki temelji na pravicah, z državami članicami, med drugim tudi prek skupnega načrtovanja programov.